

Kadernota 2022-2027

Uitvoering van het waterbeheerprogramma 2022-2027

Versie AB 7 juli 2021, met aanvulling t.b.v.
leesbaarheid n.a.v. fractievoorzittersoverleg
d.d. 23 juni 2021

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN NL10NWAB0636750906
KvK 67682065

088-8890100
info@waterschaplimburg.nl
waterschaplimburg.nl

titel Kadernota 2022-2027
subtitel Uitvoering van het waterbeheerprogramma 2022-2027
datum 1 juli 2021
versie 0.9
status Vastgesteld door AB op 7 juli 2021
zaaknr. 2021-Z1749
documentnr. 2021-D21857

Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur.

Inhoudsopgave

Bestuurlijk voorwoord	4
1 Hoogwaterbescherming Maasvallei	7
2 Klimaatadaptatie	9
3 Waterkwaliteit en ecologie	13
4 Zuiveren en waterketen	16
5 Crisisbeheersing	19
6 Bestuur en organisatie	21
7 Financiën	27
Bijlage 1 – Financieel kader bestuursperiode 2019-2023	29
Bijlage 2 – Concept belastingontwikkeling 2022-2027	30
Bijlage 3 – Doorrekening schuldontwikkeling	31
Bijlage 4 – Meerjarenbeeld nieuwe ontwikkelingen waterschap Limburg	33
Noot naar aanleiding van het fractievoorzittersoverleg d.d. 23 juni 2021:	35

Bestuurlijk voorwoord

Na 2020, het jaar dat getekend werd door COVID-19, is 2021 niet een jaar van rust gebleken, integendeel. Niet alleen COVID-19 blijft ons vooralsnog in de greep houden, al lijkt het einde in zicht. Juist de publieke opinie ten aanzien van integriteit in onze provincie heeft een nieuwe dimensie toegevoegd, en maakt meer dan ooit ook voor Waterschap Limburg aanpassing aan de maatschappelijk veranderende waarden en normen noodzakelijk.

Het zijn uitdagende tijden voor een waterschap dat qua volume het vierde waterschap van Nederland is, qua waterveiligheidsopgave het tweede van Nederland, maar dat qua bemensing tot de kleinere waterschappen van Nederland behoort. Meer dan ooit willen we midden in de maatschappij staan, transparant zijn en verantwoording afleggen over ons handelen.

Een helder kader, herijkt aan de praktijk

In 2019 zijn er duidelijke financiële kaders gesteld voor de bestuursperiode 2019-2023. In die kaders is voor 2022 een beperkte lastenstijging van 2,5% van het belastingvolume van de watersysteemheffing en 1,0% van het belastingvolume van de zuiveringsheffing opgenomen. Deze percentages vormen de financiële basis voor deze kadernota. Tegelijkertijd is deze kadernota, halverwege deze periode van 4 jaar, een logisch moment om de uitgangspunten die in 2019 gehanteerd zijn tegen het licht te houden en waar nodig bij te sturen.

De in 2019 uitgesproken ambitie van waterschap Limburg om een zo klein mogelijk, wendbare organisatie te hebben blijft bestaan. Maar de destijds gedane aannames rond de vormgeving van de organisatie kunnen nu aan de bevindingen in de dagelijkse praktijk van de afgelopen 2 jaar worden getoetst. Daarnaast vragen sommige actuele ontwikkelingen in de omgeving om een impuls in de organisatie, ook in formatieve omvang, om de kwaliteit te bieden die bij deze ontwikkelingen past. Daarbij past ook het voornemen om middels een brede benchmark te benodigde inzet te toetsen en verder te onderbouwen richting Begroting 2022. In deze kadernota maken we een aantal heldere keuzes: we voeren een aantal ombuigingen door, die na de eerste twee jaar mogelijk blijken, we indexeren een deel van de begroting niet omdat daar geen financiële noodzaak voor is. Maar we investeren ook extra op plekken waar dat nodig is, waar zaken in de praktijk anders blijken te werken of waar de veranderende werkelijkheid daar om vraagt. De voorgestelde keuzes zullen, na vaststelling van de kadernota door het algemeen bestuur, in de begroting 2022 verder uitgewerkt en geborgd worden.

De nieuwe ontwikkelingen in de begroting van WBL hebben een grote en onvoorziene impact op de benodigde middelen. Deze ontwikkelingen kunnen niet opgevangen worden binnen het bij de kadernota 2020-2025 afgesproken financieel kader. De daarin opgenomen beperkte stijging van het tarief zuiveringsheffing van 1,0% in 2022 en 2023 is in de huidige realiteit niet meer dekkend voor de opgave in de komende jaren. Na besluitvorming over de begroting van WBL zullen we het gekozen scenario verwerken in de begroting 2022 en het belastingplan 2022.

Meer aandacht voor integriteit

Met het dossier Loobeekdal is duidelijk geworden dat volgens de regels handelen niet hetzelfde is als moreel integer handelen. Het heeft, samen met de bestuurlijke situatie in Limburg, duidelijk gemaakt dat ook “de schijn van” tot grote onrust en verlies van vertrouwen kan leiden. Waterschap Limburg kan én wil niet anders dan transparantie, integriteit en vertrouwen als hoogste prioriteit hebben. Er

dienen heldere kaders en regels te zijn én er moet worden toegezien op naleving. Parallel aan de Kadernota wordt een implementatieplan voorgelegd aan het AB op basis van de aanbevelingen van de Commissie Integriteit. In deze kadernota wordt wel al een financiële inschatting gemaakt van de extra investering die een goede implementatie in de organisatie vraagt. Daarbij moet gedacht worden aan het volwaardig inrichten van de functie van concerncontroller, het versterken van de interne controle en beheersing, ook met forensische data-analyse, versterking van de inkoopfunctie en het inrichten van privaatrechtelijk toezicht op de overeenkomsten die het waterschap sluit.

Daarnaast vraagt deze tijd om het organiseren van kracht en tegenkracht op alle niveaus, te beginnen met de wisselwerking tussen AB en DB. Onder andere het ROB-rapport spreekt zich uit voor versterking van deze kracht en tegenkracht. Door een investering in Bestuursondersteuning kan het AB beter ondersteund worden in de komende jaren.

COVID-19

Met een vaccinatiecampagne die op stoom komt kan ook het waterschap stap voor stap terug naar een normalisering van de situatie. Een normalisering die echter niet gelijk is aan de situatie voor corona. Medewerkers zullen concentratiewerk vaker vanuit huis blijven doen, onze kantoren worden belangrijker als ontmoetingsplek. Daarbij proberen we ook de kansen te benutten die deze situatie biedt. Door na te denken hoe wij na Corona anders kunnen werken en na te denken of we op die manier ruimte kunnen geven binnen onze gebouwen aan de samenwerking met opleidingsinstellingen en kennisinstituten. Juist om de kans te benutten om na corona nog sterker te staan voor het aangaan van de uitdagingen die met name de klimaatverandering en datagedrevenheid voor ons opwerpen.

Onveranderde uitdagingen

De uitdagingen op het gebied van waterveiligheid, klimaatadaptatie, waterkwaliteit, duurzaamheid en innovatie zijn, COVID of geen COVID, onveranderd urgent. Dat betekent dat we op dezelfde weg voortgaan als afgesproken in de meerjarenbegroting 2019-2023. Tegelijkertijd vraagt het ook om een extra inspanning. Veel ontmoetingen met onze omgeving hebben een andere vorm gekregen of zijn in de tijd vertraagd door COVID-19. En juist die interactie met de omgeving is van groot belang om onze doelen waar te maken.

Tegelijkertijd zien we in ons watersysteem daadwerkelijk de gevolgen van de klimaatverandering. De veranderende omstandigheden maken dat ons systeem gevoeliger wordt voor bepaalde plaagsoorten, zoals de Grote Waternavel en de Japanse Duizendknoop. Met name de Grote Waternavel vraagt de komende jaren om een intensieve bestrijding, omdat de ongeremde groei in de afgelopen periode laat zien dat de gevolgen anders desastreus zijn. Dat vraagt een niet-voorzienbare investering die naar onze mening een noodzakelijkheid is om de kosten in de toekomst binnen de perken te houden.

Vast voor inhuur

Gezien de voornoemde uitdagingen blijft de borging van personele capaciteit en kennis over een langere periode tegen lagere kosten een belangrijk aandachtspunt. Ook in 2022 zoeken wij vanuit strategisch personeelsmanagement naar de match tussen onze organisatiedoelen enerzijds en de ambities en ontplooiing van onze medewerkers anderzijds. Maar gezien de ambities en de uitstroom blijft instroom noodzakelijk. In de huidige arbeidsmarkt blijkt het steeds moeilijker om op tijdelijke basis mensen aan ons te binden; door de Corona-crisis tonen ZZP'ers en inhuurkrachten met de door ons benodigde kennis en ervaring eerder interesse in een vast dienstverband. In het bestuursprogramma en de eerdere Kadernota's staan aanhakingspunten om met 'vast voor inhuur'

de balans te zoeken in de langjarige capaciteitsbehoefte en een bedrijfseconomisch verantwoorde omvang van de formatie. In de aanloop naar de begroting 2022 zullen we bepalen hoe die balans definitief vorm wordt gegeven.

Zuiveren

We streven naar schoon en ecologisch gezond water. Dit betekent dat we focus hebben op de kwaliteitsdoelstelling van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), waarbij we anders naar de problematiek durven te kijken en het gedachtegoed toepassen van normgericht naar effectgericht. Per gebied onderzoeken we de oorzaken van de waterkwaliteitsproblemen en welke maatregelen nodig zijn om de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) te halen. Met de betrokken partners in het gebied kiezen we een pakket maatregelen dat duurzaam is, voldoende bijdraagt aan de KRW-doelen en betaalbaar is. Op de rwzi's verwijderen we stikstof en fosfor tot minimaal het niveau dat is afgesproken in het Limburgse effluentbeleid (LEB). In de praktijk betekent dit verdergaande zuivering dan het landelijke beleid, maar wel haalbaar zonder ondoelmatig of disproportioneel te worden. Het verwijderen van de laatste procenten van een stof of stofgroep is immers vaak het allerduurste. Als hetzelfde kwaliteitseffect kan worden bereikt met bijvoorbeeld maatregelen aan gemeentelijke overstorten of een aangepaste inrichting van de watergang, kiezen we voor de meest doelmatige aanpak. Het eindeffect voor het watersysteem is belangrijker dan het precies voldoen aan de lozingsnormen. In de planperiode onderzoeken we of voor gezuiverd water ook aanvullende normen zinvol zijn buiten alleen stikstof en fosfor.

Ook richten we ons op microverontreinigingen met prioriteit voor medicijnresten. We onderzoeken waar gezuiverd water de meeste meerwaarde heeft om te worden ingezet. We werken aan een wendbare en flexibele infrastructuur met als fundament dat onze assets duurzaam op orde zijn. In 2025 zijn wij energieneutraal. Daarnaast voeren we onze werkzaamheden steeds meer klimaatneutraal, circulair en sociaal duurzaam uit. Door actief verbinding te maken met de omgeving, kennispartner te zijn vanuit innovatiekracht en door ketensamenwerking vergroten we onze maatschappelijke waarde.

Kansen benutten

Hoewel de opsomming van ontwikkelingen misschien op somberheid lijkt de duiden, is dat zeker niet het geval. Juist de uitdagingen die er nu voor ons liggen bieden de mogelijkheid om de ontwikkeling van het waterschap te versnellen, om als organisatie en bestuur nieuwe wegen te bewandelen om succesvol te zijn. Kansen te grijpen en te benutten. De urgentie aan te grijpen om stappen te zetten die we misschien niet voor mogelijk hielden. Niet zozeer financieel, maar vooral in cultuur en houding en gedrag.

Laten we daar in gezamenlijkheid de weg vinden die Waterschap Limburg klaarstoomt voor de toekomst zonder onze kerntaken uit oog te verliezen. Dit is een tijd om met elkaar te durven vernieuwen, het verleden achter ons te laten en samen de toekomst vorm te geven. Wij gaan graag met u die uitdaging aan!

1 Hoogwaterbescherming Maasvallei

Een veilige Maasvallei

In Limburg is de waterkerende taak jonger dan in de rest van Nederland. In de Maasvallei waren van oudsher wel waterkeringen, maar pas sinds de hoogwaters van 1993 en 1995 is vanuit de overheid planmatig gewerkt aan veiligheid voor de dorpen en steden langs de Maas. Eerst had dit het karakter van tijdelijke maatregelen in afwachting van rivierverruiming, daarna werden de Limburgse waterkeringen ook onder de landelijke systematiek gebracht. De dijkversterkingen werden onderdeel van structurele uitvoeringsprogramma's.

Vanuit deze uitvoeringsprogramma's werken we aan een grote opgave om de inwoners van de Maasvallei te beschermen. We hebben een kleine 200 kilometer waterkering. Daarvan voldoet een groot deel nog niet aan de geldende normen. In de periode tot 2050 worden deze versterkt. Bovendien moeten we onze waterkeringen voorbereiden op steeds hogere rivierafvoeren als gevolg van de klimaatverandering. Naast aanleg en versterking moeten onze waterkeringen ook beheerd en onderhouden worden. Het geheel van aanleggen, onderhouden, beoordelen en versterken is een uitdaging voor het waterschap maar ook een complexe ruimtelijke opgave voor het hele Maasvallei. Dit geldt zeker voor de locaties waar voor rivierverruiming wordt gekozen.

Doorontwikkeling en bijsturing

Zorgplicht

We blijven onze beheertaken uitvoeren volgens de zorgplicht. Het planmatig inspecteren van de dijken wordt steeds verder versterkt en we zorgen dat de basis op orde blijft. We investeren in het versterken van de biodiversiteit op de waterkeringen. We beoordelen de toestand van onze keringen in een cyclus van 12 jaar (voortrollend programma). De 1^e ronde beoordelingen loopt tot 2023. Op basis van de resultaten van de beoordeling worden de afgekeurde dijktrajecten via een ingangstoets aangemeld bij het HWBP. De 2^e ronde beoordelingen start in 2023 en loopt door t/m 2034. De genoemde ontwikkelingen zijn reeds structureel opgenomen in de meerjarenbegroting.

Hoogwaterbeschermingsprogramma

In het 2e kwartaal van 2021 bieden wij de nieuwe meerjarenprognose voor de uitvoering van het huidige dijkversterkingsprogramma aan het landelijk HWBP aan. Covid 19, de bestuursopdracht van de provincie Limburg en het onderzoek van het landelijk HWBP hebben invloed gehad op de voortgang van de projectvoorbereidingen. De afgelopen tijd is gewerkt aan het actualiseren van alle scopes en plannen. De huidige prognose is nog gebaseerd op het prijspeil van 2016, wat heeft geleid tot een bijstelling ervan. De actuele prognose voor 2023-2028 bedraagt € 630,4 miljoen. Dit is ongeveer € 69 miljoen meer dan nu in de meerjarenraming is opgenomen. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door prijspeilaanpassingen in de ramingen, een gedetailleerdere scope van verkenningsfase naar planstudiefase (o.a. Arcen, Baarlo HB), en een aantal scopewijzigingen (zoals keersluis Mook in project Lob van Gennep). Daarnaast wordt in heel Nederland voor de jaren 2024-2025 een zogenaamde "boeggolf" voorzien. In deze jaren is het landelijk fonds niet groot genoeg om alle aanvragen te honoreren. Ook wij zijn gevraagd om te bekijken of en hoe we een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van dit vraagstuk.

De enorme versterkingsopgave op veelal een beperkte ruimtelijke situatie brengt ook voor de lijnorganisatie het nodige met zich mee. Meer vragen, bijzondere situaties, complexe vergunningsaanvragen en meedenken over innovatieve oplossingen die straks in beheer komen. In

2022 houden we de toekomstige opgave en bezetting tegen het licht en zullen deze ook benchmarken met andere waterschappen.

Onze speerpunten voor 2022:

- De 1^e beoordelingsronde van bestaande dijktrajecten afronden.
- De lopende dijkversterkingsprojecten voortvarend doorzetten.
- Komen tot een stabiel en cyclisch programma van beoordelen en versterken tot 2050.
- Beheer en onderhoud waterkeringen optimaliseren en daarmee voldoen aan de zorgplicht.

Financieel overzicht ontwikkelingen

Wij stellen u voor om in afwachting van de ontwikkelingen bij het landelijke HWBP, de uitvoering van de transitie binnen ons HWBP-programma en de actualisatie van de programmering voor de komende jaren, de huidige prognose van de meerjarige ontwikkeling nog niet door te vertalen naar een financiële ontwikkeling. In aanloop naar het opstellen van de begroting 2022 zal helder worden of en in welke mate de meerjarenraming aangepast zal moeten worden en welke keuzes daarbij gemaakt kunnen worden om binnen het financiële kader te blijven.

2 Klimaatadaptatie

Ons klimaat kent forse extremen en de verwachting is dat die nog extremer worden en vaker voor gaan komen. Zo kampten delen van Limburg in 2010, 2014, 2016 en 2018 met wateroverlast. De jaren 2018 tot en met 2020 kenden juist extreme droogte, soms met natuurbranden. De kans is klein dat globale klimaatmaatregelen deze trend op korte termijn gaan of kunnen keren. We houden dan ook rekening met extremere scenario's: korte hevige buien die wateroverlast kunnen veroorzaken en zomermaanden met nauwelijks regen. Limburg daarop inrichten, maar deels ook schade accepteren, dat is klimaatadaptatie. Landelijk is afgesproken dat Nederland in 2050 klimaatadaptief is ingericht en dat we al in 2020 klimaatrobuust handelen en dat dit verankerd is in ons werk. Het watersysteem aanpassen aan een extremer klimaat is een grote operatie. Dan bedoelen we niet alleen onze eigen beken, stuwen en watergangen, maar ook het waterbeheer in steden, dorpen, bedrijven, natuur- en landbouwgebieden. Daarom vormt klimaatadaptief denken en handelen de basis. Als waterschap kunnen we dat niet alleen. Hiervoor hebben we alle inwoners, collega-overheden en gebruikers van de omgeving nodig.

Doorontwikkeling en bijsturing

Programma Water in Balans

Met het programma Water in Balans (WiB) zet het waterschap in op een gestructureerde, robuuste en integrale aanpak van wateroverlast vanuit het regionale watersysteem in Limburg. In het programma ligt de focus op wateroverlast, maar worden waar mogelijk ook andere relevante (water)doelen meegenomen. Dit doen we in nauwe samenwerking (co-creatie) met de omgeving, door aan vier 'knoppen' te draaien:

- Landelijk gebied
- Stedelijk gebied
- De eigen woning
- Het regionale watersysteem

Maatregelen in alle knoppen zijn nodig om de benodigde bescherming voor bebouwd gebied (normeringkaart provincie) te realiseren. Waterschap Limburg voert zelf vooral maatregelen uit in het regionale watersysteem. Voor de andere delen pakken we een regisserende, stimulerende en faciliterende rol. Concreet werken we aan gebiedsprocessen in de stroomgebieden van wateroverlastknelpunten, maar ook stimuleren we praktijkonderzoek naar landbouwmaatregelen en publiekscampagnes als 'Wacht niet op water'. Voor het Geuldal zetten we in op de uitrol van maatregelen tegen wateroverlast. Omdat we niet alle knelpunten tegelijk kunnen oplossen, bepalen we met een prioriteringssystematiek de belangrijkste wateroverlastknelpunten. Die pakken we het eerst aan. We koppelen de wateroverlastopgave zo veel mogelijk aan andere doelen zoals droogte.

In een eerste tranche gebiedsprojecten werken we op dit moment aan 9 wateroverlastknelpunten. Eind 2021 zal, in het werkplan 2022 - 2025 van het programmaplan WiB, worden voorzien in de vaststelling van een tweede tranche projecten voor de periode 2022-2025. In de periode 2022-2025 is binnen de tweede tranche WiB ruimte om ca. 10, afhankelijk van grootte en complexiteit, nieuwe verkenningen (inclusief de vijf verkenning die nu reeds starten) op te starten. Deze nieuwe verkenningen zullen worden geprioriteerd en geprogrammeerd binnen de voor het programma WiB reeds gereserveerde ruimte in de meerjarenraming. Er wordt op dit moment geen aanpassing van het investeringsvolume van het programma Water in Balans voorzien.

Regionaal maatregelenpakket droogte- en wateroverlast

Samen met onze Brabantse en Limburgse waterpartners bereiden wij ons conform landelijke afspraken voor op de droogte- en wateroverlastopgave als gevolg van klimaatverandering via de regionale Deltaprogramma's Hoge Zandgronden (DHZ) en Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). We hebben in 2021 het bod ingericht op verminderen van droogte en wateroverlast ingediend voor medefinanciering door het Rijk. Vanaf 2022 starten we met de uitvoering van het regionaal maatregelenpakket (2022-2027). De uitvoering hiervan past binnen de huidige meerjarenbegroting.

Baggeren en profielonderhoud watergangen

Het beheergebied van waterschap Limburg bevat ca. 3.000 km watergangen. Om het profiel van de watergangen en de afvoercapaciteit op orde te houden wordt een deel van deze watergangen periodiek gebaggerd of voeren we waar nodig profielonderhoud uit. Uit inspecties en nadere analyse is gebleken dat de bestaande budgetten voor het baggeren en klein profielonderhoud niet toereikend zijn. Dit wordt deels veroorzaakt doordat we bagger vaker moeten afvoeren en dat de kosten hiervan toegenomen zijn. Ook kiezen we ervoor om vaker te baggeren en klein profielonderhoud uit te voeren, waardoor we meer zekerheid hebben over de afvoercapaciteit en we op termijn minder kosten maken voor groot profielonderhoud. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om hiervoor een structureel budget van € 290.000,- op te nemen.

Beheer- en onderhoudsdata actueel, betrouwbaar en compleet

In de onderhoudscontracten Maai- en Groenonderhoud is het inwinnen en vastleggen van de beheer- en onderhoudsdata een belangrijk onderdeel, met als doel een impuls te geven aan de kwaliteit en volledigheid van onze data. Op basis van data die actueel, betrouwbaar en compleet is, zijn we in staat om sneller en beter keuzes te maken in het uitvoeren van beheer en onderhoud en in calamiteitsituaties. Om de data die door de aannemers wordt ingewonnen goed te kunnen verwerken versterken we de organisatie op het vlak van dataverwerking en -analyse. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om hiervoor een structureel budget van € 140.000,- op te nemen.

Hydrologen extra formatie en vast voor inhuur

De binnen Waterkwaliteit en Klimaatadaptatie spelende beleidsvragen en projecten vragen in toenemende mate ecologische en hydrologische kennis, met name ook gebiedsgerelateerd. Deze kennis is slechts beperkt in de markt aanwezig waardoor het inhuren van kwalitatief goede ondersteuning moeilijk is. Bovendien gaat het hier om cruciale kennis voor het waterschap als organisatie. Daarom is het gewenst om een deel van de structurele vraag te bemensen vanuit een extra formatie van 2 fte. Deze 2 fte zetten we voor minimaal 50% in op onze projecten. De inhuur van externe hydrologen wordt minder en dat resulteert in lagere kosten voor hydrologisch advies in deze projecten. Dit voorstel zal deels ook vanuit "vast voor inhuur" verder uitgewerkt worden.

In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om hiervoor een structureel budget van € 100.000,- op te nemen.

Beheer, onderhoud en begeleiding eigenaren berm-/boerenstuwtjes

In het beheergebied van waterschap Limburg staan circa 1.500 berm-/boerenstuwtjes. In de loop van dit en volgend jaar komen hier nog eens 600-800 stuwtjes bij. Om de stuwtjes goed te laten functioneren voeren we waar nodig onderhoudswerkzaamheden uit. Daarnaast begeleiden we de eigenaren van de stuwtjes zodat de stuwtjes optimaal kunnen worden ingezet om onze doelen te behalen (maximale aanvulling van het grondwater). In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we

voor twee mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten en daarvoor een structureel budget op te nemen van € 60.000,-. We geven hiermee tevens invulling aan de wettelijke verplichting vanuit de wet banenafpraak en ons streven om bij te dragen aan de participatie van mensen met een afstand tot het arbeidsproces.

Monitoringsbeleidsplan en uitwerking CRK

We geven uitvoering aan het droogtebestrijdingsplan dat in 2021 is vastgesteld. We hanteren dit droogtebestrijdingsplan als leidraad tijdens droogteperiodes. In 2022 vertalen we het droogteplan naar een nieuwe nota peilbeheer 'nieuwe stijl'. Om beter te kunnen inspelen op langdurige droogte zetten we in op doorontwikkeling van ons meetnet, een droogte dashboard en ontwikkeling van een informatieknooppunt (CRK) om op basis daarvan betrouwbare scenario's te kunnen ontwikkelen. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om voor deze doorontwikkeling een incidenteel budget van € 170.000,- op te nemen.

Optimalisatie regionaal wateraanvoersysteem

In 2021 hebben we onderzoek uitgevoerd naar de optimalisatie van het regionaal wateraanvoersysteem en de nota peilbeheer afgerond. De resultaten hiervan vertalen we in 2022 naar de ontwikkeling van een waterverdelingstool als onderdeel van de CRK. Deze tool moet meer inzicht geven in de actuele waterverdeling in het wateraanvoersysteem en kan gebruikt worden om in de toekomst actief te sturen op de wateraanvoer. Daarnaast worden eventuele knelpunten in het systeem in kaart gebracht, mogelijkheden tot beprijzen onderzocht. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om voor de ontwikkeling van de waterverdelingstool een incidenteel budget van € 150.000,- op te nemen.

Doorontwikkeling INFOR en Roadmap asset informatie

Waterschap Limburg heeft bij de fusie in 2017 INFOR als assetmanagementsysteem aangeschaft. De afgelopen periode is INFOR in een "light" vorm gestart als systeem waarmee werkorders voor onderhoud en inspectie kunnen worden uitgezet en gevolgd. Actuele, betrouwbare en complete (ABC) informatie van onze assets is essentieel voor professioneel assetmanagement. Het doel is om INFOR uiteindelijk als assetmanagementsysteem toe te passen waarbij een actueel beeld van de bestaande assets wordt opgebouwd. Met dit actuele beeld kunnen afgewogen keuzes gemaakt worden over het meerjaren onderhoudsprogramma en meerjaren investeringsprogramma. Dit vraagt de komende jaren een doorontwikkeling van INFOR en van asset informatie in brede zin. Hierbij is sprake van een zekere complexiteit en afhankelijkheid van tal van systemen en processen. Om te kunnen kwantificeren welke inspanningen hiervoor nodig zijn werken we aan een asset informatie strategie en roadmap asset informatie, waar INFOR-onderdeel van is.

In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om voor de doorontwikkeling van INFOR en de uitwerking van de roadmap asset informatie een incidenteel budget van € 100.000,- op te nemen.

Onze speerpunten in 2022:

- Uitvoeren van de eerste pilot beekdalbrede benadering Groote Molenbeek en opzetten tweede pilot in het Geuldal.
- Samen klimaatadaptief inrichten van stad en land
- Aanpakken grootste wateroverlastknelpunten
- Risicogestuurd peilbeheer en onderhoud
- Elke druppel vasthouden en pas afvoeren als het moet

- Via assetmanagement borgen we afspraken met de omgeving en sturen we op de kwaliteit van onze assets

Financieel overzicht ontwikkelingen

Klimaatadaptatie

Ontwikkeling	Incidenteel / structureel	Bijstelling
		2022
Baggeren en profielonderhoud watergangen	Structureel	290.000
Beheer- en onderhoudsdata actueel, betrouwbaar en compleet	Structureel	140.000
Hydrologen vast voor inhuur	Structureel	100.000
Beheer, onderhoud en begeleiding eigenaren berm-/boerenstuwtejes	Structureel	60.000
Ombuigingen	Structureel	-150.000
Totaal structureel		440.000
Monitoringsbeleidsplan en uitwerking CRK	Incidenteel	170.000
Optimalisatie regionaal wateraanvoersysteem	Incidenteel	150.000
Doorontwikkeling INFOR en Roadmap asset informatie	Incidenteel	100.000
Totaal incidenteel		420.000

3 Waterkwaliteit en ecologie

Schoon Limburgs Water

Schoon water is essentieel voor een gezond ecosysteem, een voorwaarde voor veilig drinkwater en belangrijk voor de landbouw en recreatie. Het is de basis voor een gezonde leefomgeving. Er mogen dus niet te veel vervuulende stoffen in het water zitten. Ook is belangrijk dat natuurbeken en plassen zo natuurlijk mogelijk zijn ingericht en worden onderhouden. Dit maakt ze robuuster, zelfreinigend en een geschikter leefgebied voor planten en dieren. Veranderingen in de samenleving en een extremer klimaat stellen ons voor nieuwe uitdagingen. We krijgen steeds vaker te maken met pieklozingen door riooloverstorten, algenbloei, zuurstoftekorten en droogvallende beken.

Meer dan 250 kilometer watergang hebben de laatste decennia weer een natuurlijkere inrichting gekregen. De waterkwaliteit in onze beken en sloten is daardoor verbeterd. We zien echter dat de verbetering stagneert en dat er nieuwe bedreigingen verschijnen, zoals medicijnresten en (micro)plastics. Alleen herinrichten van beken en verbeteren van onze rwzi's is onvoldoende om in 2027 de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) te halen. We moeten ook samen de andere bronnen van verontreiniging, zoals landbouw, industrie en inwoners aanpakken, ook over de landsgrenzen heen. En daarbij kijken we niet alleen naar technische oplossingen, maar ook naar ruimtelijke maatregelen.

Doorontwikkeling en bijsturing

Exotenbestrijding en uitvoering strategisch bestrijdingsplan Grote waternavel

Het aantal exotische plant- en diersoorten neemt toe in het beheergebied van Waterschap Limburg. Deze soorten horen hier van nature niet thuis en vormen in sommige gevallen een gevaar voor de waterkwaliteit, de watervoerende functie van watergangen en de stabiliteit van waterkeringen. Met name soorten die voorkomen in het water en op de oevers kunnen de beheertaken en doelstellingen van ons waterschap in gevaar brengen. Eén van de meest invasieve soorten die voorkomt in ons beheergebied is de Grote waternavel. Uit een onderzoek uitgevoerd in 2021 blijkt dat deze plant inmiddels ca. 11% van de watergangen heeft besmet en het hydrologisch en ecologisch functioneren van het watersysteem bedreigt. Elk stukje van de plant met een knoop die in het water achterblijft of meegevoerd wordt naar een nieuwe locatie kan uitgroeien tot een nieuwe plant en een nieuwe haard vormen. Samen met de enorme groeikracht van de soort maakt dit heel lastig te bestrijden. Uit de analyse blijkt dat nu ingrijpen noodzakelijk is om schade en hoog oplopende kosten in de toekomst te voorkomen. Om deze soort gericht en doelmatig te bestrijden geven we uitvoering aan het strategisch bestrijdingsplan Grote waternavel en nemen we de daarvoor benodigde incidentele en structurele investeringen op in onze meerjarenraming. In overleg met de Provincie kijken we naar de mogelijkheden van een bijdrage vanuit het Programma Natuur (stikstofmiddelen). Een bijdrage vanuit het programma is mogelijk, zover de bestrijding van Grote waternavel bijdraagt aan Natura2000 doelstellingen. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om voor exotenbestrijding en uitvoering van het strategisch bestrijdingsplan Grote waternavel een structureel budget van € 600.000,- en een incidenteel budget van € 1.200.000 op te nemen.

Ecologen extra formatie en vast voor inhuur

De binnen Waterkwaliteit en Klimaatadaptatie spelende beleidsvragen en projecten vragen in toenemende mate ecologische en hydrologische kennis, met name ook gebiedsgerelateerd. Net als bij de hydrologen is de ecologische kennis slechts beperkt in de markt aanwezig waardoor het inhuren van kwalitatief goede ondersteuning moeilijk is. Bovendien gaat het hier om cruciale kennis

voor het waterschap als organisatie. Daarom is het gewenst om een deel van de structurele vraag te bemensen vanuit een extra formatie van 2 fte. Deze 2 fte zetten we voor minimaal 50% in op onze projecten. De inhuur van externe ecologen wordt minder en dat resulteert in lagere kosten voor ecologisch advies in deze projecten. Dit voorstel zal deels ook vanuit “vast voor inhuur” verder uitgewerkt worden.

In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om hiervoor een structureel budget van € 100.000,- op te nemen.

Monitoring waterkwaliteit en automatisering beheer en ontsluiting database waterkwaliteit

Om vast te stellen of we op de juiste weg zijn om onze doelen op het gebied van waterkwaliteit te behalen voeren we periodiek metingen uit. Dit zijn metingen voor beleidsevaluatie, voor een juiste uitvoering en bijsturing van (operationele) waterschapstaken, om te kunnen beoordelen of we onze afspraken met derden nakomen en om trends te herkennen in de ontwikkeling van waterkwaliteit. We zien een toenemende behoefte aan meetgegevens en een steeds groter wordende toegevoegde waarde van actuele data voor een effectieve en efficiënte uitvoering van ons werk. Zonder adequate monitoring is de kans groter dat de verkeerde maatregelen genomen worden of dat maatregelen te laat ingezet worden. Dat geldt zowel voor structurele maatregelen als ook bij calamiteiten. We stellen dan ook voor om te investeren in een gedegen beheer en ontsluiting van de waterkwaliteitsdata en in uitwerking van de begroting 2022 het budget voor de metingen van waterkwaliteit structureel te verhogen met € 50.000,- en voor automatisering beheer en ontsluiting van een database waterkwaliteit incidenteel € 60.000,- in 2022 op te nemen.

Participatie, onderzoek, analyse waterkwaliteitsverbetering

Om de waterkwaliteitsdoelen uit de KRW te halen, wordt ook van de agrarische sector actie gevraagd. Om de sector in beweging te krijgen zetten we in op participatie in gebiedsprocessen en aanvullende onderzoeken en analyses naar mogelijke waterkwaliteitsverbetering door de sector. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om hiervoor incidenteel € 100.000,- op te nemen.

Pilot Bouwen met Natuur en onderzoek

Bouwen met Natuur (BmN) wordt toegepast bij beekherstelprojecten om meerdere waterdoelen in beeksystemen te realiseren. BmN maakt gebruik van natuurlijke processen en de maatregelen sluiten aan bij de natuurlijke kenmerken en potenties van het watersysteem. BmN-maatregelen zijn:

- Zandsuppletie
- Beschaduwing
- Het inbrengen van dood hout
- Aangepast maaibeheer

BmN draagt bij aan een hogere biodiversiteit en biomassa bij macrofauna en vegetatie. Dit komt onder meer doordat de maatregelen zorgen voor meer variatie in stroming, schuilplaatsen, temperatuur en substraat en voor minder verstoring van leefgebieden.

In de periode 2015-2020 hebben de 10 beekwaterschappen en STOWA samengewerkt in het Programma Bouwen met Natuur in beken. Doel van dit programma was het vergroten van kennis, kansen en mogelijkheden van Bouwen met Natuur in stromende wateren en het opheffen van mogelijke barrières in de uitvoering ervan. Concreet is er kennis verzameld over ecologische effecten, hydrologische effecten en governance. De volgende stap in de kenniscyclus is het toepassen van deze kennis. Om hier een vervolg aan te geven richten we in 2022 een pilot in waarbij we de BmN

maatregelen gaan toepassen. Ook stellen we een monitoringsprogramma op om effecten op o.a. ecologie, hydrologie (vasthouden van water, wateroverlast) en onderhoud in beeld te brengen. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om hiervoor een incidenteel budget van € 100.000,- op te nemen.

Onze speerpunten:

- Gebiedsgerichte aanpak waterkwaliteit
- Beekherstel voortvarend doorzetten
- Pilots integrale beekdalontwikkeling
- Aandacht voor biodiversiteitsherstel in al onze werkzaamheden
- Bestrijding van exoten in ons watersysteem

Financieel overzicht ontwikkelingen

Waterkwaliteit en ecologie

Ontwikkeling	Incidenteel / structureel	Bijstelling
		2022
Exotenbestrijding	Structureel	600.000
Ecologen vast voor inhuur	Structureel	100.000
Monitoring waterkwaliteit	Structureel	50.000
Totaal structureel		750.000
Uitvoering strategisch bestrijdingsplan Grote waternevel	Incidenteel	1.200.000
Participatie, onderzoek, analyse waterkwaliteitsverbetering	Incidenteel	100.000
Pilot Bouwen met Natuur en onderzoek	Incidenteel	100.000
Automatisering beheer en ontsluiting database waterkwaliteit	Incidenteel	60.000
Totaal incidenteel		1.460.000

4 Zuiveren en waterketen

Zuiveren en waterketen

Door klimaatverandering neemt de intensiteit van regenbuien toe en daarmee de druk op het gemeentelijke rioolstelsel. Dit vraagt om een flexibel systeem van transporteren en zuiveren. De klassieke rwzi's zijn grootverbruikers van energie en grondstoffen. We werken continue aan het besparen van energie waar mogelijk en het opwekken van energie uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen om ons eigen verbruik mee af te dekken. In onze visie is rioolwater geen afval, maar een bron van energie en grondstoffen en gezuiverd water. We bouwen onze huidige stationaire rwzi's geleidelijk om tot modulaire systemen zodat we optimaal energie en grondstoffen kunnen terugwinnen en gezuiverd water van gewenste kwaliteit kunnen leveren. Een groeiende uitdaging zijn de zogenaamde opkomende stoffen en probleemstoffen, zoals medicijnresten en andere microverontreinigingen. Dit vraagt om een brede ketenaanpak, maatregelen aan de bron maar ook bij de zuivering. In deze opgaven kunnen we als waterschap zelf een heel eind komen. Voor het resterende deel hebben we alle partners in de waterketen nodig: huishoudens, (farmaceutische) bedrijven, gemeenten, buitenlandse partners en kennisinstututen. We zoeken nieuwe vormen van samenwerking. Zo doen we voor steeds meer gemeenten beheer- en onderhoudstaken aan gemalen, IBA's en leidingen. We zien de waterkwaliteit als een gezamenlijke verantwoordelijkheid en nemen onze partners daar in mee.

Doorontwikkeling en bijsturing

Het zuiveren van nieuwe stoffen vraagt om nieuwe innovaties op de RWZI's. Innovaties die we vaak zelf moeten uitvinden, omdat Nederland vooroploopt wat betreft zuiveringstechnieken en ons waterschapsbedrijf daar volop in blijft investeren. Die investeringen dragen positief bij aan de waterkwaliteit en het beperken van de kosten van waterzuivering. Een thema met Europese aandacht en waarin de kwaliteit van het oppervlaktewater in Nederland een enorme uitdaging is. Ook een thema waarin we intensief moeten samenwerken met de agrarische sector.

Onderzoek medicijnresten/ monitoring micro's

Om grip te krijgen op de aanwezigheid en aanpak van microverontreinigingen heeft WL samen met WBL een Limburg breed monitoringsprogramma opgezet. Het doel van het meetprogramma is een doelmatige aanpak van hotspot RWZI's binnen de provincie. Hotspot RWZI's worden vastgesteld op basis van criteria die relevant zijn voor de waterkwaliteit, maar zijn samengevat de RWZI's die momenteel het grootste effect hebben op het oppervlaktewater benedenstrooms van de lozing. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om voor aanvullend onderzoek en monitoring een incidenteel budget van € 108.000,- op te nemen.

Waterschapsbedrijf Limburg

Als uitvoeringsorganisatie van Waterschap Limburg produceert Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) gezuiverd afvalwater en werkt aan het omzetten van zuiveringsslib in waardevolle grondstoffen en energie. Het afvalwater is afkomstig van 500.000 Limburgse huishoudens en 30.000 bedrijven die zijn aangesloten op het rioolstelsel. We transporteren het afvalwater naar een van onze 17 rioolwaterzuiveringsinstallaties, waar we het zuiveren en teruggeven aan de natuur. Met zeventien rioolwaterzuiveringsinstallaties zorgen we ervoor dat het afvalwater van huishoudens en bedrijven wordt schoongemaakt.

WBL heeft de ontwerp begroting 2022 en de ontwerp meerjarenraming 2022-2031 opgesteld. In deze ontwerpbegroting wordt het jaarlijks benodigde investeringsbudget verhoogd om de noodzakelijke investeringen te kunnen uitvoeren. Op basis van de in bezit zijnde assets wordt de vervangingswaarde door het WBL becijferd op € 1,5 miljard en wordt het jaarlijks benodigde investeringsbudget vooralsnog geschat op € 45 miljoen. Hiermee wordt de continuering van het onderhoud veiliggesteld, voor zowel instandhouding als voor omvangrijke vervangingen en wordt voldaan aan ambities en implementatie van toekomstige innovaties. Op basis hiervan heeft het dagelijks bestuur van het WBL geconstateerd dat het jaarlijks investeringsniveau verhoogd moet worden.

Deze stijging is nodig vanuit verschillende oorzaken:

- de afgelopen jaren zijn investeringen binnen de planperiode naar voren gehaald, gecombineerd met verlaging van het investeringsvolume in de nog komende jaren. De verlaagde investeringsvolumes in toekomstige jaren zijn niet voldoende voor noodzakelijke vervanging en onderhoud van de assets;
- gegeven de leeftijd van de installaties, die van de 580 km (hoge druk) leiding, alsmede die van de gemalen komt het moment waarop omvangrijke onderhouds- dan wel vervangingswerkzaamheden noodzakelijk zijn steeds dichterbij;
- de technische levensduur van de assets is langer dan de bedrijfseconomische levensduur, terwijl de installatie technisch in bedrijf blijft. Gedurende deze periode is niet gereserveerd voor toekomstige vervanging en onderhoud. De lagere kapitaallasten hebben in het verleden geleid tot lagere netto kosten en positieve exploitatieresultaten;
- bij een niet volledig gevulde investeringsportefeuille leidde een lagere omvang van de kapitaallasten niet tot problemen;
- gegeven de waarde toebedeeld aan onze assets is het gemiddeld te gebruiken herinvesterings- en onderhoudsbudget te laag (norm toegepast in de procesindustrie is 2,5 – 3,0% van de berekende vervangingswaarde);
- de voorhanden investeringsruimte is niet afdoende om ontwikkelde innovaties daadwerkelijk in de praktijk toe te passen;
- de samenstelling van investeringen is sterk aan verandering onderhevig, met gevolgen voor de hoogte van de afschrijvingen door verschuivingen tussen de afschrijvingstermijnen. Onder andere een groter aandeel automatisering en groter aandeel elektromechanisch;
- er kondigt zich een sterke verandering aan op de inkoopmarkt

In de eerste ontwerpbegroting 2022 van het WBL was het jaarlijks benodigde investeringsbudget verhoogd naar structureel € 45 miljoen die nodig is om de assets op orde te brengen en te houden. In de tweede ontwerpbegroting 2022 van het WBL zijn vervolgens een tweetal financiële varianten uitgewerkt:

- Variant 1: het investeringsniveau wordt in 2022 verhoogd tot € 45 miljoen en in 2023 tot € 35 miljoen; in de jaren daarna blijft het volume op het volgens het regulier beleid bepaald niveau (€ 25,2 miljoen);
- Variant 2: het investeringsniveau wordt in 2022 bepaald op € 35,5 miljoen en in de jaren daarna blijft het volume op het volgens regulier beleid bepaalde niveau (€ 25,2 miljoen).

In deze varianten wordt alleen in 2022 en deels in 2023 het investeringsvolume verhoogd naar het benodigde niveau. Vanaf 2023 zal opnieuw spanning ontstaan tussen het benodigde investeringsniveau om de assets op orde te brengen en houden en het beschikbare

investeringsniveau. Een keuze voor de oorspronkelijke versie of één van de tweede varianten zal door het algemeen bestuur van WBL gemaakt worden na vaststelling van de zienswijze van WL.

Naast een stijging van het investeringsvolume hebben zich de ook externe, niet beïnvloedbare, effecten voorgedaan met financiële gevolgen voor de bedrijfsvoeringskosten. Deze zijn ook meegenomen in ontwerp MJR 2022-2031 van WBL. Dit resulteert in een structurele stijging van de bedrijfsvoeringskosten t.o.v. de voorgaande MJR van ca. € 2 mln. in 2022.

Voor meer informatie over de begroting en meerjarenraming 2022-2031 van WBL verwijzen we u naar de door WBL opgestelde documenten.

Onze speerpunten:

- Rwwi's dragen bij aan KRW-doelbereik
- Onderzoek verwijderen medicijnresten
- Grip op influenza (influenza managementplan en bronaanpak)
- Energieneutraal en circulair waterschap
- Assetbase op orde

Financieel overzicht ontwikkelingen

Zuiveren en waterketen

Ontwikkeling	Incidenteel / structureel	Bijstelling
		2022
Ontwikkeling begroting WBL Kapitaallasten MIP 2022-2031	Structureel	2.796.000
Ontwikkeling begroting WBL Bedrijfsvoeringskosten	Structureel	2.008.000
Ombuigingen WL	Structureel	-17.300
Totaal structureel		4.786.700
Onderzoek medicijnresten/ monitoring micro's	Incidenteel	108.000
Totaal incidenteel		108.000

5 Crisisbeheersing

Voorbereid zijn op calamiteiten

Een kerntaak van het waterschap is flexibel en slagvaardig optreden bij een watercalamiteit, zoals overstromingen, droogte, illegale lozingen, lekkages, verontreinigd bluswater of incidenten op één van de rwzi's. Ook onze eigen bedrijfsvoering kan ernstig belemmerd worden, bijvoorbeeld door een stroom- of internetstoring of een pandemie. Tot op zekere hoogte kunnen we dit soort calamiteiten prima afhandelen binnen ons reguliere werk. Als het nodig is, schakelen we onze crisisorganisatie in. Die zorgt voor een slagvaardige inzet van mensen en noodmiddelen en een goede crisiscommunicatie met de omgeving. In de samenwerking met de veiligheidsregio's en collega-overheden zijn we een deskundige partner.

Doorontwikkeling en bijsturing

Waakvlamovereenkomsten

Om de werkzaamheden ten behoeve van incident en calamiteitenbestrijding goed te kunnen opstarten en uitvoeren is er een overeenkomst gemaakt met de aannemers van het onderhoudscontract omtrent de operationele ondersteuning bij calamiteiten. Het betreft onder andere het transporteren van materieel, uitvoering van aanleg/opbouw van tijdelijke waterkeringen, het opbouwen van coupures en demontabele waterkeringen, het plaatsen van pompen en het reinigen en opruimen van het materieel, alsmede operationele ondersteuning op afroep in de breedste zin en beheer van calamiteitenvoorzieningen en het uitvoeren van aanvullende maaiactiviteiten om de afvoer van de waterlopen te verbeteren.

Met afsluiten van de waakvlamovereenkomsten geven we uitvoering aan het onderdeel 'operationele ondersteuning bij calamiteiten' uit de aanbesteding onderhoudscontracten. We geven hiermee concreet invulling aan het professionaliseren en verminderen van risico's in de operationele ondersteuning bij calamiteiten. De structurele (meer)kosten voor de nieuwe waakvlamovereenkomsten waren in de aanbesteding nog niet op geld gezet. Er is voor gekozen de concrete invulling op een later moment gezamenlijk 'in partnership' in afgestemde werkpakketten vorm te geven. Hierbij is vooraf doormiddel van zowel operationele als tactische oefeningen de geschiktheid van de aannemers getoetst.

De overeenkomsten met beiden aannemers zijn nu gelijkwaardig voor geheel Limburg en gaan uit van vooraf afgesproken tarieven met vooraf afgesproken ureninzet. Hierbij is men altijd stand-by. De afgesproken ureninzet is gebaseerd op ervaringen vanuit het verleden en de inzetduur tijdens oefeningen voor opbouw van hoogwatermaatregelen. De afgesloten overeenkomsten zien er niet alleen op toe dat de aannemers bereikbaar zijn maar ook dat er daadwerkelijk in de respons kan worden opgetreden. Hiervoor worden ook jaarlijkse oefeningen en trainingen uitgevoerd. Deze oefeningen voorzien in het opbouwen van een deel van het areaal hoogwater bestrijding en het trainen van de uitvoerende krachten.

De kosten van de nieuwe waakvlamovereenkomsten zijn hoger dan de daarvoor beschikbare structurele budgetten. Naast professionalisering en het verminderen van de risico's, wordt dit mede veroorzaakt doordat de kosten van de oude waakvlamovereenkomsten uit een kleiner vast deel en groter variabel deel bestonden. Het variabele deel was niet structureel opgenomen in de begroting. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om het budget hiervoor structureel met € 200.000,- te verhogen.

Grootschalige provincie brede crisioefening 2022

In 2022 wordt er een provincie brede WL crisioefening gehouden waarbij we alle hoogwater bestrijdingsmaterieel plaatsen en opbouwen. Deze oefening is erop gericht onder een reële tijdsdruk van het verloop van een hoogwatergolf te ervaren hoe we met de beschikbare capaciteit van eigen mensen en materieel in partnership met de onderhoudsaannemers gesteld staan. Deze oefening behelst een meer realistische toetsing ten opzichte van het voornemen ieder jaar 1/6 van ons materiaal uit te rijden en op te bouwen. Mede op basis van deze ervaringen zal vervolgens in 2023 een strategische 'table top oefening' worden gehouden gezamenlijk met de Veiligheidsregio's.

De 1/6 norm komt voort uit de richtlijnen van de Unie van Waterschappen die in 2016, ten tijde van de fusie, vertaald zijn naar waterschap Limburg. Vanaf 2017 hebben we hier beperkt uitvoering aan kunnen geven, binnen de mogelijkheden die er waren met de inzet van eigen personeel. Met de komst van de prestatiecontracten is de wens uitgesproken om deze oefeningen conform de norm uit te gaan voeren. Met een grootschalige oefening in 2022, voldoen we aan de norm om alle hoogwater bestrijdingsmaterieel 1 maal per 6 jaar te plaatsen en op te bouwen.

In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om hiervoor een incidenteel budget van € 1.200.000,- op te nemen.

Onze speerpunten:

We maken onze crisisorganisatie toekomstbestendig

In crisisbestrijdingsplannen is vastgelegd hoe Waterschap Limburg voorafgaand, tijdens en na afloop van een (dreigende) calamiteit handelt. In de planperiode werken we aan de volgende zaken:

- We houden gemiddeld eens in de zes jaar een grote calamiteitenoefening en tussendoor kleinere, om onze bestrijdingsplannen en draaiboeken te verbeteren en te leren van de praktijk.
- We centraliseren de informatiestromen via netcentrisch werken.
- We gebruiken onze centrale regiekamer om continu alle relevante informatie beschikbaar te hebben
- We delen informatie om waterbewustzijn en zelfredzaamheid te vergroten

Financieel overzicht ontwikkelingen

Crisisbeheersing

Ontwikkeling	Incidenteel / structureel	Bijstelling
		2022
Waakvlamovereenkomsten	Structureel	200.000
Ombuigingen	Structureel	-50.000
Totaal structureel		150.000
Oefening crisisbeheersing 2022	Incidenteel	1.200.000
Totaal incidenteel		1.200.000

6 Bestuur en organisatie

We werken met de omgeving en voor de omgeving

We staan voor een enorme opgave om ons watersysteem veerkrachtig te maken voor een extremer wordend klimaat, om de waterkwaliteit op orde te brengen, afvalwater te zuiveren tegen een betaalbare prijs en om de inwoners van de Maasvallei te beschermen tegen hoogwater. Als waterschap doen we wat we kunnen om onze eigen systemen toekomstbestendig te maken. Tegelijk weten we dat ook een grote inspanning nodig is van anderen. Een belangrijk deel van de oplossing ligt immers in de dorpen en steden en op de terreinen van agrariërs en natuurbeheerders. Daarbij willen we als waterschap helpen, stimuleren en adviseren. We zijn transparant, integer en aanspreekbaar. Dat betekent dat we doen wat we zeggen, zeggen wat we doen en integer zijn in ons handelen. Maar ook dat we duidelijk zijn over wat de omgeving van ons kan verwachten, tot hoe ver onze taak en verantwoordelijkheid reikt en ook hoe we handelen in situaties die extremer zijn dan normaal. Bij zowel reguliere als extreme situaties geldt een zorgplicht om al het nodige te doen dat redelijkerwijs van ons verwacht mag worden.

Doorontwikkeling en bijsturing

Voor de lange termijn zien we om ons heen veel veranderen. Inhoudelijk en procesmatig verandert er in 2022 veel met de komst van de Omgevingswet en ons daaraan gekoppelde participatiebeleid. De toenemende zorg en aandacht voor digitalisering, duurzaamheid en klimaat zullen hun impact hebben op het waterschap en hoe er naar ons gekeken wordt. De manier van werken verandert ook bestuurlijk; we zijn in Nederland, onder aanvoering van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de voor ons relevante NOVI-gebieden De Peel en Zuid-Limburg, bezig om interbestuurlijk op een vernieuwende manier samen te werken. Tegelijkertijd is uit eigen onderzoeken en ook de aanbevelingen van onze accountant gebleken dat wij de interne controle en de interne beheersing van onze processen en projecten verder moeten versterken. Ook aankomende nieuwe wetgeving vraagt om versterking op dit gebied. We investeren in het versterken van de controlfunctie, beheersing, inkoop en grondzaken. Ook investeren we in de ontwikkeling naar een data gedreven organisatie en de centrale regiekamer. De groei van onze organisatie en nieuwe wetgeving brengt met zich mee dat de budgetten die hier aan gekoppeld zijn een autonome groei doormaken. Deze autonome groei hebben wij verwerkt.

Versterking interne controle en beheersing

Op basis van eigen onderzoek en recente aanbevelingen van onze accountant hebben wij geconstateerd dat de interne controle en beheersing fors versterkt dient te worden. Dit betekent niet dat we als waterschap niet in control zijn, maar wel dat we onvoldoende beheersmaatregelen hebben ingericht en dat het in control zijn op dit moment onvoldoende toetsbaar is. Dit brengt risico's met zich mee op het gebied van aanbestedingsrechtmatigheid, IT-beheersing, fraude, integriteit en het doelmatig besteden van belastinggeld. Uit een vergelijking met de sector blijkt dat we een inhaalslag moeten maken in personele bezetting, ook om klaar te zijn voor nieuwe wetgeving die in 2023 van kracht wordt (invoering rekenkamer en rechtmatigheidsverantwoording).

Waterschap Limburg kent op dit moment geen afzonderlijke afdeling of functionaris(sen) die als verbijzonderde interne controle (VIC) worden aangemerkt. Mede in het kader van de toekomstige invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is het essentieel om een interne controlefunctie te gaan creëren. Voor adequate inrichting van de concerncontrol functie en versterking van de interne

beheersing stellen we voor om in uitwerking naar de begroting 2022 hiervoor een structureel budget van € 355.000,- en een incidenteel budget van € 165.000,- op te nemen.

Bestuursondersteuning

De huidige omvang van bestuursondersteuning is zeer beperkt. Er is sprake van één adviseur en een vakspecialist. De hoeveelheid werkzaamheden is echter toegenomen. Er zijn meer bestuursvergaderingen bijgekomen in de loop van de tijd, klankbordgroepen, verdiepende Commissie-vergaderingen én er zijn meer (al dan niet artikel 35) vragen gekomen. Daarnaast vragen ook onderwerpen als klachtenafhandeling en integriteitsbeleid meer capaciteit dan beschikbaar is. Daardoor ontstaat vertraging in verslaglegging en serviceverlening aan het bestuur. Bovendien is er sprake van structureel overwerk bij de bestaande bezetting. Wij achten die ondersteuning echter essentieel om het bestuur goed te laten functioneren. Om die reden is het noodzakelijk de formatie van bestuursondersteuning te vergroten én minder kwetsbaar te maken. Daarom is het voorstel deze te verruimen met 1 fte adviseur en 1 fte vakspecialist.

Ten slotte stellen wij voor 1 fte junior adviseur toe te voegen om ook de inhoudelijke beantwoording van bestuurlijke vragen te kunnen versnellen. Deze fte vormt een dubbelfunctie met een 1 fte junior adviseur die we aan directie/management willen toevoegen en beiden kunnen naar gelang de vraag bij zowel directie als bestuur worden ingezet, juist ook om extra ondersteuning in de geest van het ROB-rapport ter beschikking te stellen aan het Algemeen Bestuur.

We stellen voor om in uitwerking van de begroting 2022 voor de versterking van de bestuursondersteuning een structureel budget van € 280.000,- op te nemen.

Staf Directie en Management

Bij de verandering van de organisatiestructuur in 2019 is bewust gekozen voor een kleine directie (3 personen) en managementlaag (8 personen). De organisatie is echter gegroeid en naast de HRM-taak (met een span of control tot wel 65 personen per manager) is ook de benodigde inzet van management en directie op de naleving van de AO/IC, de beantwoording van bestuursvragen en de sturing op integriteit in de afgelopen twee jaar groter gebleken dan verwacht. De oplossing zit naar onze mening niet in het vergroten van directie of management of het toevoegen van een extra managementlaag, maar wel in een andere invulling van de taken én het toevoegen van ondersteuning voor directie en clustermanagers, zodat deze lagen datgeen kunnen doen waar hun primaire rol ligt: sturen op strategisch niveau (directie) dan wel tactisch en operationeel niveau (management).

Dat vraagt een extra investering in capaciteit, te weten 2 fte junior adviseurs en ondersteuning. De exacte invulling wordt richting de begroting uitgewerkt.

Daarnaast stellen wij voor 1 fte junior adviseur toe te voegen om ook de inhoudelijke beantwoording van bestuurlijke vragen te kunnen versnellen. Deze fte vormt een dubbelfunctie met een 1 fte junior adviseur die we aan bestuursondersteuning willen toevoegen en beiden kunnen naar gelang de vraag bij zowel directie als bestuur worden ingezet, juist ook om extra ondersteuning in de geest van het ROB-rapport ter beschikking te stellen aan het Algemeen Bestuur.

Voor adequate ondersteuning van directie en management, passend bij de groei van de organisatie en de versterking van de interne beheersing stellen we voor om in uitwerking naar de begroting 2022 hiervoor een structureel budget van € 240.000,- op te nemen.

Autonome ontwikkeling kosten automatisering en informatieveiligheid

Vanaf 2022 krijgen we te maken met stijgende kosten voor automatisering. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de groei van het aantal gebruikers en applicaties. Daarnaast hebben alle waterschappen collectief (bindende) contractafspraken gemaakt met Microsoft voor een zogenaamde E5 licentie. Hierdoor kunnen er makkelijker producten worden afgenomen van Microsoft en is de Informatieveiligheid in de toekomst beter geborgd. We stellen voor om in uitwerking naar de begroting 2022 hiervoor een structureel budget van € 140.000,- op te nemen.

Versterking inkoop en grondzaken

Met het dossier Loobeekdal is duidelijk geworden dat volgens de regels handelen niet hetzelfde is als moreel integer handelen. Het heeft, samen met de bestuurlijke situatie in Limburg, duidelijk gemaakt dat ook “de schijn van” tot grote onrust en verlies van vertrouwen kan leiden. Waterschap Limburg kan én wil niet anders dan transparantie, integriteit en vertrouwen tot hoogste prioriteit maken. Er dienen heldere kaders en regels te zijn én er moet worden toegezien op naleving. Naast het versterken van de interne controle en beheersing vraagt dit ook om versterking van de inkoopfunctie en versterking op het gebied van grondzaken. Parallel aan de Kadernota wordt een implementatieplan voorgelegd aan het AB op basis van de aanbevelingen van de Commissie Integriteit. Om uitvoering te kunnen geven aan dit implementatieplan stellen we voor om in uitwerking naar de begroting 2022 voor de versterking van inkoop en grondzaken een structureel budget van € 200.000,- op te nemen.

Versterking interne projectorganisatie

Klimaatverandering met zowel wateroverlast als droogteproblematiek, zoals die in de afgelopen 3 jaren zich heeft gemanifesteerd, vraagt om robuuste maatregelen; deze behoefte is structureel, omdat door de klimaatontwikkeling ook in de toekomst extra maatregelen noodzakelijk zijn. De aansturing van de realisatie van deze maatregelen (denk aan het plaatsen van boerenstuwen, inrichten van dynamisch peilbeheer en plaatsen van op afstand bedienbare stuwen) vraagt om aansturing door 1 fte extra projectleider. Daarnaast is vanuit Waterkwaliteit een structurele, langjarige aanpak van de exotenbestrijding (Grote waternevel, Japanse duizendknoop etc.) noodzakelijk, welke eveneens vraagt om aansturing door 1 fte extra projectleider. Deze projectleiders worden, net als andere projectleiders, wanneer omstandigheden dat vragen flexibel ingezet binnen de organisatie. De projectleider voor de langjarige aanpak van de exotenbestrijding is budgettair in deze kadernota reeds opgenomen in het programma Waterkwaliteit en ecologie.

Ter versterking van de interne projectorganisatie, passend bij de groei van de organisatie, onze opgave en bijbehorende projectrisico's stellen we voor om in uitwerking naar de begroting 2022 een structureel budget van € 100.000,- op te nemen.

Verwerking geografische gegevens projecten

Eind 2020 is n.a.v. het Veranderplan HWBP besloten om de geografische applicatie van HWBP (PIM-info) te vervangen door het centrale GEO-systeem van WL (GEOWEB). Daarmee zal HWBP vanaf dit jaar gebruik gaan maken van GEOWEB, waarbij de projectmedewerkers zelf de projecttoepassingen inrichten. Dit betekent echter ook dat het aanleveren van gegevens uit het centrale systeem, of het verwerken van nieuwe gegevens uit projecten in het centrale systeem (de rollen “ontvangst” en “expeditie” in ‘De Gegevensfabriek’) naast het beheren van de kernregistraties door IDM moet worden opgepakt. Daarvoor is de huidige bezetting niet toereikend en wordt 1 fte extra benodigd. Indien blijkt dat het aantal simultaan in uitvoering zijnde projecten structureel hoger is dan nu geschat, is meer capaciteit nodig, hetgeen over 2 jaar geëvalueerd zal worden.

Voor versterking van de gegevensverwerking stellen we voor om in uitwerking naar de begroting 2022 hiervoor een structureel budget van € 100.000,- op te nemen.

Wet Banenafpraak

De wet Banenafpraak heeft als doel om in 2026 landelijk 125.000 mensen met een arbeidsbeperking structureel aan een baan te helpen. Voor elke werkgever is een wettelijk, jaarlijks stijgend, quotum vastgesteld. Voor Waterschap Limburg geldt in 2022 een norm van 13 mensen met een arbeidsbeperking in dienst voor minimaal 25,5 uur. In 2021 verwachten we in totaal 9 medewerkers in dienst te hebben met een arbeidsbeperking. We hanteren het uitgangspunt om deze nieuwe medewerkers zoveel mogelijk aan te nemen op bestaande vacatures. Dit is echter niet altijd mogelijk doordat niet alle functies hiervoor passend te maken zijn. Om de 4 aanvullende arbeidsplaatsen in te kunnen vullen is voor een deel aanvullend budget nodig. We stellen voor om in uitwerking naar de begroting 2022 hiervoor een structureel budget van € 50.000,- op te nemen.

Implementatie privacy wetgeving (AVG) en Functionaris gegevensbescherming

Waterschap Limburg is al enige tijd bezig om de noodzakelijke aanpassingen als gevolg van de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) door te voeren. Gelet op de diversiteit en complexiteit van de taken die de organisatie uitvoert, is de impact van de AVG groot. In 2020 is voor alle waterschappen een 0-meting uitgevoerd en hebben we een gezamenlijk ambitieniveau vastgesteld. Om hieraan tijdig te kunnen voldoen is een extra inspanning nodig in 2021 en 2022. Voor 2022 zijn, naast de reguliere taken, de belangrijkste activiteiten:

- Het instellen van een externe Functionaris gegevensbescherming in samenwerking met WBL.
- Het afronden van de implementatie werkzaamheden
- De privacy wetgeving inpassen als integraal onderdeel van de organisatiestructuur, processen, procedures en activiteiten.
- Het inzetten op bewustwording en kennis over de AVG bij medewerkers en de vertaling van de wetgeving naar de werkzaamheden van medewerkers.
- Het uitvoeren van Data Privacy Impact Assessments.
- Het controleren van de verwerkingsovereenkomsten en het actualiseren en aanvullen van het verwerkingsregister.

We stellen voor om in uitwerking naar de begroting 2022 voor het instellen van een externe Functionaris gegevensbescherming een structureel budget van € 20.000,- en voor de uitvoering van de overige genoemde activiteiten een incidenteel budget van € 50.000,- op te nemen.

Dividenduitkering NWB bank (extra inkomsten)

De structurele dividenduitkering van de NWB-bank is vanaf 2019 structureel hoger dan is opgenomen in de meerjarenraming. Ook voor de komende jaren wordt door de NWB bank een hogere dividenduitkering verwacht. Om te komen tot een reële begroting stellen we voor om in de uitwerking van de begroting 2022 de structurele dividenduitkering van de NWB bank te verhogen met € 914.000.

Nieuwe manier van werken omgevingswet

We verwachten met de komst van de omgevingswet meer vragen om advies van derden in een vroegere planfase. Zowel door gemeenten bij het opstellen van omgevingsplannen als bij verschillende initiatiefnemers hoe water en klimaatadaptatie in hun plannen op te nemen. Ook de werkwijze bij de aanvraag en organisatie/behandeling van vergunning eigen dienst (VED) en de vervanging van het huidige Projectplan waterwet door het projectbesluit vraagt om een verandering

in onze processen. Om deze transitie goed te laten verlopen en de bijbehorende risico's te beheersen stellen we voor om in uitwerking naar de begroting 2022 hiervoor een incidenteel budget van € 180.000,- op te nemen.

Project oplevering en overdracht in 1 dag (projectoverdracht)

Waterschap Limburg zorgt voor veilige dijken, droge voeten, schoon water en voldoende water. Dit doen we door uitvoering van projecten, maar ook door het uitvoeren van beheer en onderhoud. Een goede oplevering en overdracht van onze projecten is van cruciaal belang voor de uitvoering van het beheer en onderhoud in ons areaal. Actuele informatie over nieuwe assets, afspraken met de omgeving en te bereiken doelen moeten goed overgedragen worden naar de beheersorganisatie. Ook het in de ontwerpfasen nadenken over beheer en onderhoud en de kosten daarvan helpt ons om de juiste keuzes te maken. Om het proces van oplevering en overdracht goed in te richten starten we hiervoor het project 'oplevering en overdracht in 1 dag'. Met de nieuwe werkwijze die hieruit volgt voorkomen we dat na oplevering van een project blijkt dat er onvoldoende rekening is gehouden met het uit te voeren beheer en onderhoud of dat informatie niet compleet is. Met het systematisch vullen en bijhouden van een elektronisch overdrachtdossier zorgen we ervoor dat het dossier compleet is en worden uiteindelijk veel kosten en tijd bespaard. In uitwerking naar de begroting 2022 stellen we voor om voor dit project een incidenteel budget van € 100.000,- op te nemen.

Onze speerpunten:

In de planperiode versterken we onze transparantie en aanspreekbaarheid door:

- De controlfunctie te versterken en de interne beheersing te verbeteren.
- De ondersteuning van bestuur en management adequaat in te richten.
- De inkooporganisatie te versterken om de rechtmatigheid van inkopen beter te borgen.
- Het onderdeel grondzaken te versterken.
- De ontwikkeling naar een datagedreven organisatie door te zetten.
- Ruimte te maken voor wendbaarheid binnen de organisatie d.m.v. strategische personeelsplanning en het organisatie ontwikkel programma Eenvoud & Focus.
- Helder te maken hoe we werken, hoe we dit bewaken en wat van ons verwacht mag worden.

Financieel overzicht ontwikkelingen

Bestuur en organisatie

Ontwikkeling	Incidenteel / structureel	Bijstelling
		2022
Versterking interne controle en beheersing	Structureel	355.000
Staf Directie en Management	Structureel	240.000
Bestuursondersteuning	Structureel	280.000
Autonome ontwikkeling kosten automatisering en informatieveiligheid	Structureel	140.000
Versterking inkoop	Structureel	100.000
Versterking grondzaken	Structureel	100.000
Interne projectleider	Structureel	100.000
GIS medewerker	Structureel	100.000
Wet Banenafpraak	Structureel	50.000
Functionaris gegevensbescherming (Privacy wetgeving / AVG)	Structureel	20.000
Dividenduitkering NWB bank (extra inkomsten)	Structureel	-914.000

Bestuur en organisatie

Ontwikkeling	Incidenteel / structureel	Bijstelling
		2022
Ombuigingen	Structureel	-384.600
Totaal structureel		186.400
Nieuwe manier van werken omgevingswet	Incidenteel	180.000
Implementatie verbeteringen interne controle en beheersing	Incidenteel	165.000
Project oplevering en overdracht in 1 dag (projectoverdracht)	Incidenteel	100.000
Implementatie privacy wetgeving (AVG)	Incidenteel	50.000
Totaal incidenteel		495.000

7 Financiën

7.1 Verwerven externe bijdragen

Waterschap Limburg zet in op het verwerven van externe bijdrages voor het verbeteren en op orde houden van het regionaal watersysteem. Voor de periode 2022 – 2027 wordt gerekend op minimaal 15 miljoen euro externe bijdrage op de meerjarenbegroting, waarvan 10 miljoen afkomstig is uit het nationale Deltafonds (DHZ en DPRA) en 5 miljoen uit Interreg (Europees fonds). De opgave is echter vele malen groter. Daarom worden aanvullende kansen verkend en uitgewerkt. Voor de periode 2021 – 2023 (met de mogelijkheid tot uitloop naar 2025) ligt er een concreet voorstel voor 14 miljoen euro uit het nationaal Programma Natuur (terugdringen stikstofbelasting en hydrologisch herstel N2000 gebieden). De regionale investeringsagenda's die voor NOVI gebied de Peel en NOVI-gebied Zuid-Limburg worden ontwikkeld bieden ook kansen voor extra externe (rijks-)financiering. Daarenboven worden de mogelijkheden van Europese fondsen onderzocht en zal rond de zomer blijken welke mogelijkheden het nieuwe Regeerakkoord biedt. Gezien de onzekerheid van de omvang van de daadwerkelijk te ontvangen inkomsten zijn deze nog niet verwerkt in de kadernota. De inkomsten zullen wanneer de omvang bekend is worden verwerkt in de begroting 2022.

7.2 Financiële samenvatting

In deze kadernota reflecteren we op het afgesproken financiële kader, de nieuwe inzichten en ontwikkelingen en de manier waarop we daarmee om willen gaan. De ontwikkelingen die in de voorgaande hoofdstukken per programma zijn toegelicht zijn ontwikkelingen die noodzakelijk zijn om te voldoen aan nieuwe of gewijzigde wetgeving, te voldoen aan het minimale niveau basis op orde of waar een (tijdelijke) intensivering nodig is om onze doelen te behalen en risico's te beperken. Het gaat niet om nieuw beleid of nieuwe taken. De ontwikkelingen van waterschap Limburg betreffen alleen exploitatiebudgetten. Het investeringsvolume zoals vastgelegd in het huidige meerjaren investeringsplan (MIP) is op basis van de actuele inzichten passend voor de opgave die is voorzien in 2022 en vastgelegd in ons Waterbeheerprogramma 2022-2027. Voor de ontwikkeling van het investeringsvolume en bijbehorende kapitaallasten van Waterschapsbedrijf Limburg zijn we uitgegaan van variant 1 zoals opgenomen in de ontwerp begroting 2022-2031.

Het totaal van de ontwikkelingen voor WL en WBL ziet er als volgt uit:

Programma	2022	
	Structureel	Incidenteel
Hoogwaterbescherming Maasvallei		
Klimaatadaptatie	440.000	420.000
Waterkwaliteit en ecologie	750.000	1.460.000
Zuiveren en waterketen	4.786.700	108.000
Crisisbeheersing	150.000	1.200.000
Bestuur en organisatie	186.400	495.000
	6.313.100	3.683.000

Uitgesplitst naar begroting per organisatie is het beeld van de ontwikkelingen als volgt:

	2022	
	Structureel	Incidenteel
Waterschap Limburg	1.509.100	3.683.000
Waterschapsbedrijf Limburg	4.804.000	
	6.313.100	3.683.000

Meerjarig financieel kader

Bij het vaststellen van de kadernota 2020-2025 en in de daarop volgende begrotingen is voor de bestuursperiode 2019-2023 een vast financieel kader afgesproken (zie bijlage 1). Een financieel kader die het mogelijk maakte om het waterschap robuust te maken en te laten meegroeien met de grotere en steeds complexere opgave. Om klaar te zijn voor de toekomst en onze opgave op het gebied van hoogwaterveiligheid, klimaatadaptatie, waterkwaliteit en zuivering was een sprong nodig in het belastingvolume in 2020 en deels in 2021. Voor het jaar 2022 is in het financieel kader vastgelegd dat de watersysteemheffing stijgt met 2,5% en de zuiveringsheffing met 1,0%. Om het belastingvolume niet meer te laten stijgen dan nodig, is in het financieel kader afgesproken om incidentele kosten niet te dekken uit de structurele belastingopbrengsten, maar uit de reserves tariefegalisatie.

Waterschap Limburg

De nieuwe ontwikkelingen die op ons af komen vragen om aanpassing en bijsturing van plannen en bijbehorende middelen. De uitdaging om dit voor de begroting 2022 passend te krijgen binnen het afgesproken financieel kader vraagt om goed inzicht in ons werk en de daarvoor benodigde middelen. In aanloop naar de kadernota heeft de organisatie in meerdere intensieve bijeenkomsten alle budgetten in de begroting doorgenomen. Met het sturen op de indexatie en actualisatie van de individuele begrotingsposten zetten we vervolgstappen in de sturing op onze begroting. In de aanloop naar de begrotingen 2020 en 2021 hebben we de sturing op de investeringsuitgaven versterkt. Met de begroting 2022 zetten we ook de stap naar een scherpere sturing op de exploitatiebudgetten. Op basis van deze inzichten kunnen we in deze kadernota de juiste en scherpe keuzes voorleggen.

Voor de begroting van Waterschap Limburg streven we ernaar om de benodigde extra structurele middelen om te buigen binnen de bestaande meerjarenbegroting. Voor de incidentele dekking doen we een beroep op de egaliseringsreserves. De meerjarenbegroting is daarmee voor de bestuursperiode 2019-2023 in lijn met het meerjarige financieel kader dat bij de kadernota 2020-2025 is afgesproken. Na het verwerken van mee- en tegenvallers blijft er een bedrag van structureel ca. 1,5 mln. over waarvoor binnen de bestaande begroting dekking gevonden moet worden. We verwachten dit te kunnen dekken door een deel van de budgetten in 2022 en 2023 niet te indexeren (ca. 1,2 mln.). In de uitwerking van de begroting 2022 brengen we concreet in beeld op welke wijze we de structurele dekking realiseren. Ook actualiseren we de meerjarige financiële indicatoren zodat u deze kunt meewegen in de juiste afweging in de driehoek opgave-tarief-schuld.

Waterschapsbedrijf Limburg

De nieuwe ontwikkelingen in de begroting van WBL hebben een grote en onvoorziene impact op de benodigde middelen. Deze ontwikkelingen kunnen niet opgevangen worden binnen het bij de kadernota 2020-2025 afgesproken financieel kader. De daarin opgenomen beperkte stijging van het tarief zuiveringsheffing van 1,0% in 2022, 2023 en 2024 is in de huidige realiteit niet meer dekkend voor de opgave in de komende jaren. De stijging in de concept begroting 2022-2031 (variant 1) zorgt voor een extra stijging van het benodigde belastingvolume in 2022 van ca. 5,5% en in 2023 ca. 4,5% ten opzichte van eerdere ramingen waarop het financieel kader is gebaseerd. Ook heeft het verhoogde investeringsvolume invloed op de schuldontwikkeling in de komende jaren. Bijlage 3 geeft inzicht in de effecten op de schuld en schuldquote in de periode 2022-2050. Na vaststelling van de begroting van WBL is deze stijging definitief en zullen we deze verwerken in het belastingplan 2022.

Bijlage 1 – Financieel kader bestuursperiode 2019-2023

In onderstaande tabel wordt het financieel kader weergegeven dat is afgesproken in de bestuursperiode 2019-2023 in de kadernota 2020-2025.

Watersysteemheffing

Benodigde belastingopbrengst geact. MJB 2020-2026- structureel + incidenteel	76.109	79.350	82.440	86.014	88.866	90.651	93.247
Benodigde belastingopbrengst structureel	74.132	77.834	80.284	84.000	87.729	90.251	93.047
Incidentele posten	1.550	1.516	2.156	2.014	1.137	400	200
Stijging belastingvolume/-druk t.o.v. voorgaand jaar	15,7%	6,0%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	4,5%
Belastingopbrengst	76.109	80.675	82.692	84.759	86.878	89.050	93.058
Reserve tariefsegalisatie watersysteemheffing	8.987	10.312	10.564	9.309	7.322	5.721	5.532

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Benodigde belastingopbrengst geact. MJB 2020-2026- structureel + incidenteel	76.109	79.350	82.440	86.014	88.866	90.651	93.247
Benodigde belastingopbrengst structureel	74.132	77.834	80.284	84.000	87.729	90.251	93.047
Incidentele posten	1.550	1.516	2.156	2.014	1.137	400	200
Stijging belastingvolume/-druk t.o.v. voorgaand jaar	15,7%	6,0%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	4,5%
Belastingopbrengst	76.109	80.675	82.692	84.759	86.878	89.050	93.058
Reserve tariefsegalisatie watersysteemheffing	8.987	10.312	10.564	9.309	7.322	5.721	5.532

Zuiveringsheffing

Benodigde belastingopbrengst geact. MJB 2020-2026	84.666	88.432	87.311	87.497	87.616	88.899	88.588
Stijging belastingvolume/-druk t.o.v. voorgaand jaar	8,6%	1,0%	1,0%	1,0%	1,5%	1,5%	0,0%
Belastingopbrengst	84.666	85.512	86.367	87.231	88.540	89.868	89.868
Reserve tariefsegalisatie zuiveringsheffing	5.483	2.563	1.620	1.354	2.277	3.246	4.526

Benodigde belastingopbrengst geact. MJB 2020-2026	84.666	88.432	87.311	87.497	87.616	88.899	88.588
Stijging belastingvolume/-druk t.o.v. voorgaand jaar	8,6%	1,0%	1,0%	1,0%	1,5%	1,5%	0,0%
Belastingopbrengst	84.666	85.512	86.367	87.231	88.540	89.868	89.868
Reserve tariefsegalisatie zuiveringsheffing	5.483	2.563	1.620	1.354	2.277	3.246	4.526

Totaal watersysteem- en zuiveringsheffing samen

Benodigde belastingopbrengst geact. MJB 2020-2026	160.775	167.782	169.751	173.511	176.482	179.550	181.835
Stijging belastingvolume/-druk t.o.v. voorgaand jaar	11,8%	3,4%	1,7%	1,7%	2,0%	2,0%	2,2%
Belastingopbrengst	160.775	166.187	169.059	171.990	175.418	178.918	182.925
Reserves tariefsegalisatie watersysteem- en zuiveringsheffing	14.470	12.875	12.184	10.663	9.599	8.967	10.057

Benodigde belastingopbrengst geact. MJB 2020-2026	160.775	167.782	169.751	173.511	176.482	179.550	181.835
Stijging belastingvolume/-druk t.o.v. voorgaand jaar	11,8%	3,4%	1,7%	1,7%	2,0%	2,0%	2,2%
Belastingopbrengst	160.775	166.187	169.059	171.990	175.418	178.918	182.925
Reserves tariefsegalisatie watersysteem- en zuiveringsheffing	14.470	12.875	12.184	10.663	9.599	8.967	10.057

Ontw. totaal in periode 2021-2026 gemiddeld per jaar

2,2%

Bijlage 2 – Concept belastingontwikkeling 2022-2027

Op basis van de ontwikkelingen in de kadernota 2022-2027 voor waterschap Limburg en Waterschapsbedrijf Limburg (Ontwerpbegroting 2022-2031 variant 1) is in onderstaande tabel de belastingontwikkeling vertaald naar een mogelijk dekkingsplan.

Watersysteemheffing

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Benodigde belastingopbrengst MJB 2022-2027 structureel + incidenteel	79.350	87.032	88.275	90.479	92.064	94.306	96.909
Benodigde belastingopbrengst structureel	77.834	81.193	84.381	88.127	90.699	93.541	96.309
Incidentele posten	1.516	5.839	3.894	2.352	1.365	765	600
Stijging belastingvolume/-druk <u>t.o.v. voorgaand jaar</u>	6,0%	2,5%	2,5%	3,2%	3,2%	3,2%	3,2%
Belastingopbrengst	80.677	82.694	84.761	87.473	90.272	93.161	96.142
Reserve tariefsegalisatie watersysteemheffing	17.458	13.120	9.606	6.599	4.808	3.663	2.896

Zuiveringsheffing

Benodigde struct. belastingopbrengst geact. MJB 2022-2027	88.432	92.115	94.985	95.744	97.201	97.185	98.046
Stijging belastingvolume/-druk <u>t.o.v. voorgaand jaar</u>	1,0%	5,5%	4,6%	1,5%	1,5%	1,0%	1,0%
Belastingopbrengst	85.513	90.216	94.366	95.781	97.219	98.191	99.173
Reserve tariefsegalisatie waterzuiveringsheffing	2.564	665	46	83	101	1.107	2.234

Totaal watersysteem- en zuiveringsheffing samen

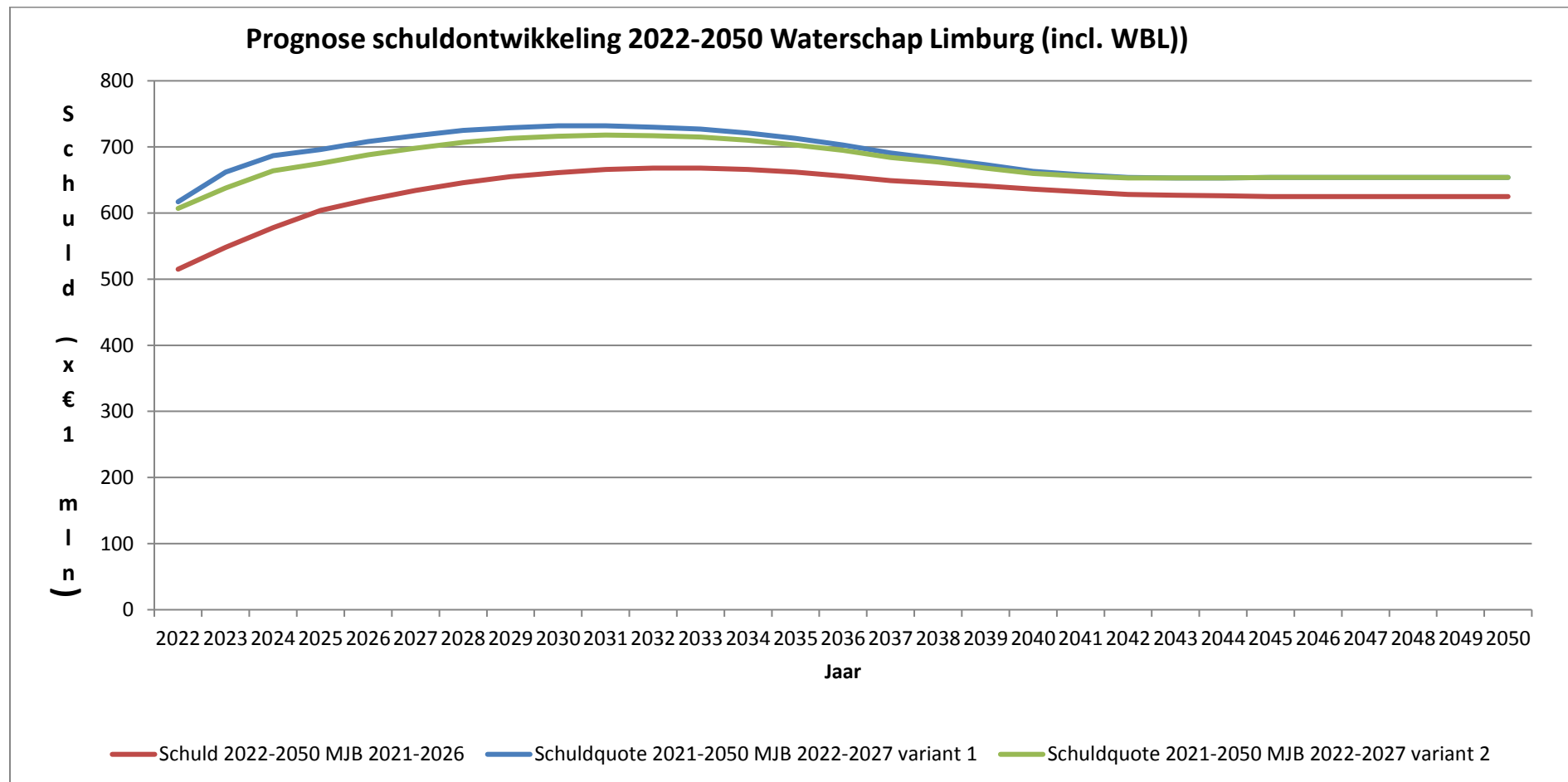
Benodigde structurele belastingopbrengst MJB 2022-2027	166.266	173.308	179.366	183.871	187.900	190.726	194.355
Stijging belastingvolume/-druk <u>t.o.v. voorgaand jaar</u>	3,4%	4,0%	3,6%	2,3%	2,3%	2,1%	2,1%
Belastingopbrengst	166.190	172.910	179.127	183.254	187.491	191.352	195.315
(Verloop) Reserve tariefsegalisatie watersysteem- en zuiveringsheffing	20.022	13.785	9.652	6.682	4.908	4.770	5.130

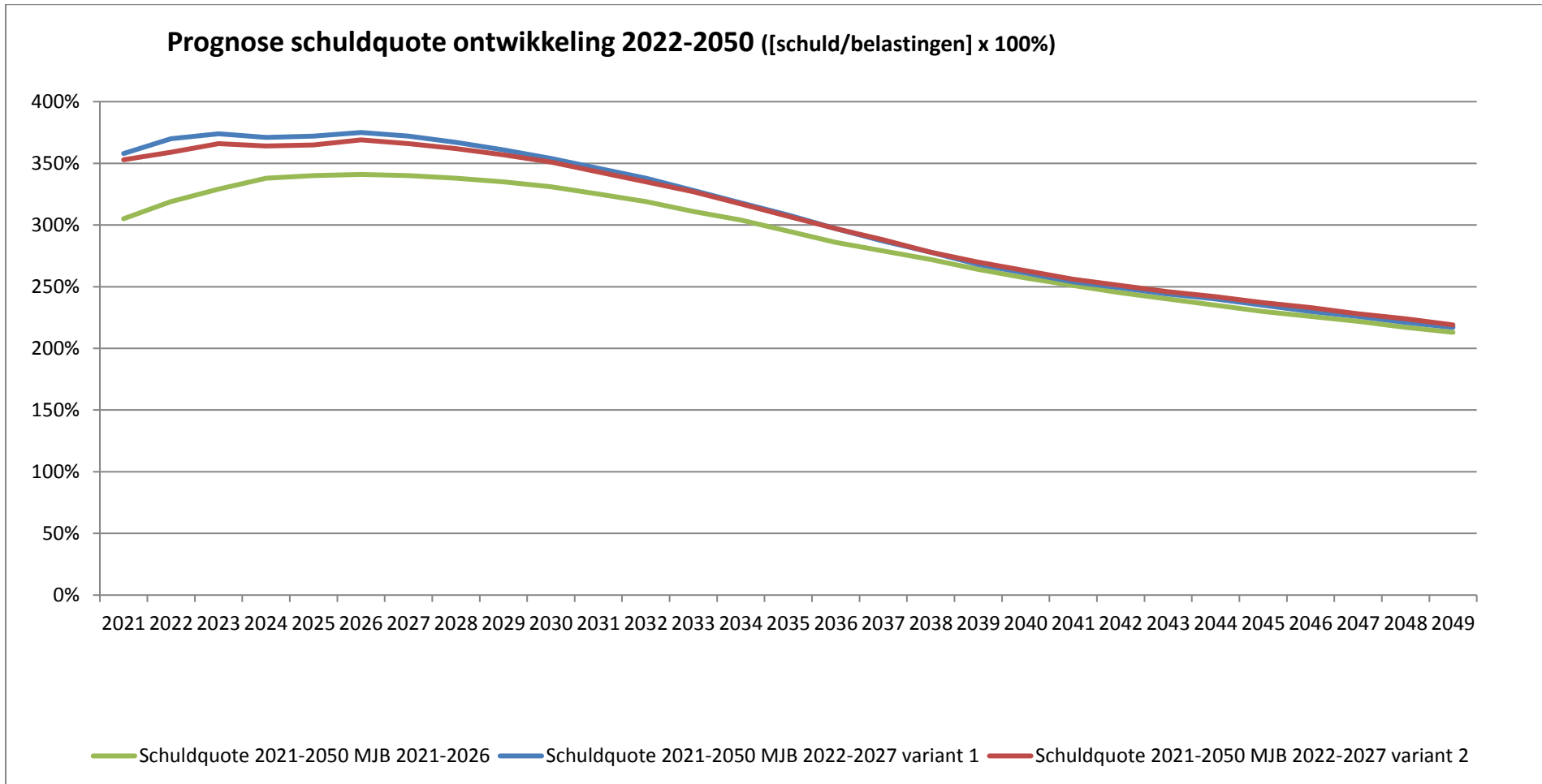
Ontw. totaal in periode 2022-2027 gemiddeld per jaar

2,7%

Bijlage 3 – Doorrekening schuldontwikkeling

In onderstaande grafiek is de prognose van de schuldontwikkeling en schuldquote van WL inclusief WBL doorgerekend voor de periode 2022-2050. Vanuit de ontwerpbegroting van WBL zijn beide varianten in beeld gebracht.

Bijlage 4 – Meerjarenbeeld nieuwe ontwikkelingen waterschap Limburg

Programma	Ontwikkeling	Incidenteel / structureel	Bijstelling					
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
Klimaatadaptatie	Baggeren en profielonderhoud watergangen	Structureel	290.000	290.000	290.000	290.000	290.000	290.000
Klimaatadaptatie	Beheer- en onderhoudsdata actueel, betrouwbaar en compleet	Structureel	140.000	144.200	148.526	152.982	157.571	162.298
Klimaatadaptatie	Hydrologen vast voor inhuur	Structureel	100.000	103.000	106.090	109.273	112.551	115.927
Klimaatadaptatie	Beheer, onderhoud en begeleiding eigenaren berm-/boerenstuwtjes	Structureel	60.000	61.800	63.654	65.564	67.531	69.556
Klimaatadaptatie	Ombuigingen	Structureel	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
Klimaatadaptatie	Totaal structureel		440.000					
Klimaatadaptatie	Monitoringsbeleidsplan en uitwerking CRK	Incidenteel	170.000	170.000				
Klimaatadaptatie	Optimalisatie regionaal wateraanvoersysteem	Incidenteel	150.000					
Klimaatadaptatie	Doorontwikkeling INFOR en Roadmap asset informatie	Incidenteel	100.000	50.000	50.000			
Klimaatadaptatie	Totaal incidenteel		420.000					
Waterkwaliteit en ecologie	Exotenbestrijding	Structureel	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000
Waterkwaliteit en ecologie	Ecologen vast voor inhuur	Structureel	100.000	103.000	106.090	109.273	112.551	115.927
Waterkwaliteit en ecologie	Monitoring waterkwaliteit	Structureel	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Waterkwaliteit en ecologie	Totaal structureel		750.000					
Waterkwaliteit en ecologie	Uitvoering strategisch bestrijdingsplan Grote wateravel	Incidenteel	1.200.000	1.000.000	800.000	600.000	400.000	300.000
Waterkwaliteit en ecologie	Participatie, onderzoek, analyse waterkwaliteitsverbetering	Incidenteel	100.000	150.000	150.000	150.000		
Waterkwaliteit en ecologie	Pilot Bouwen met Natuur en onderzoek	Incidenteel	100.000					
Waterkwaliteit en ecologie	Automatisering beheer en ontsluiting database waterkwaliteit	Incidenteel	60.000	60.000				
Waterkwaliteit en ecologie	Totaal incidenteel		1.460.000					
Zuiveren en waterketen	Ontwikkeling begroting WBL Kapitaallasten MIP 2022-2031	Structureel	2.796.000	4.962.000	5.461.000	5.809.000	5.871.000	5.345.000
Zuiveren en waterketen	Ontwikkeling begroting WBL Bedrijfsvoeringskosten	Structureel	2.008.000	2.526.000	2.667.000	2.493.000	2.726.000	2.832.000
Zuiveren en waterketen	Ombuigingen	Structureel	-17.300	-62.000	-92.000	-92.000	-92.000	-92.000
Zuiveren en waterketen	Totaal structureel		4.786.700					
Zuiveren en waterketen	Onderzoek medicijnresten/ monitoring micro's	Incidenteel	108.000	50.000	50.000	50.000		
Zuiveren en waterketen	Totaal incidenteel		108.000					

De uitvoering van het waterbeheerprogramma 2022-2027

Programma	Ontwikkeling	Incidenteel / structureel	Bijstelling					
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
Crisisbeheersing	Waakvlamovereenkomsten	Structureel	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Crisisbeheersing	Ombuigingen	Structureel	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Crisisbeheersing	Totaal structureel		150.000					
Crisisbeheersing	Oefening crisisbeheersing 2022	Incidenteel	1.200.000					
Crisisbeheersing	Totaal incidenteel		1.200.000					
Bestuur en organisatie	Versterking interne controle en beheersing	Structureel	355.000	365.650	376.620	387.918	399.556	411.542
Bestuur en organisatie	Ondersteuning directie en management	Structureel	240.000	247.200	254.616	262.254	270.122	278.226
Bestuur en organisatie	Versterking bestuursondersteuning	Structureel	280.000	288.400	297.052	305.964	315.142	324.597
Bestuur en organisatie	Automatisering en informatieveiligheid	Structureel	140.000	210.000	210.000	210.000	210.000	210.000
Bestuur en organisatie	Versterking inkoop	Structureel	100.000	103.000	106.090	109.273	112.551	115.927
Bestuur en organisatie	Versterking grondzaken	Structureel	100.000	103.000	106.090	109.273	112.551	115.927
Bestuur en organisatie	Interne projectleider	Structureel	100.000	103.000	106.090	109.273	112.551	115.927
Bestuur en organisatie	GIS medewerker	Structureel	100.000	103.000	106.090	109.273	112.551	115.927
Bestuur en organisatie	Wet Banenafpraak	Structureel	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Bestuur en organisatie	Functionaris gegevensbescherming (Privacy wetgeving / AVG)	Structureel	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Bestuur en organisatie	Dividuitkering NWB bank (extra inkomsten)	Structureel	-914.000	-914.000	-914.000	-914.000	-914.000	-914.000
Bestuur en organisatie	Ombuigingen	Structureel	-384.600	-388.600	-392.600	-396.600	-405.600	-405.600
Bestuur en organisatie	Totaal structureel		186.400					
Bestuur en organisatie	Nieuwe manier van werken omgevingswet	Incidenteel	180.000	185.400				
Bestuur en organisatie	Implementatie verbeteringen interne controle en beheersing	Incidenteel	165.000	165.000	165.000	165.000	165.000	
Bestuur en organisatie	Project oplevering en overdracht in 1 dag (projectoverdracht)	Incidenteel	100.000					
Bestuur en organisatie	Implementatie privacy wetgeving (AVG)	Incidenteel	50.000	50.000				
Bestuur en organisatie	Totaal incidenteel		495.000					

Noot naar aanleiding van het fractievoorzittersoverleg d.d. 23 juni 2021:

In het fractievoorzittersoverleg van 23 juni jongstleden is aangegeven dat het in de kadernota onvoldoende duidelijk is waar een ontwikkeling vandaan komt. Is het een heroverweging van een bestaande ambitie, is het een wettelijke verplichting of is er sprake van een geheel nieuwe ambitie?

Voor de leesbaarheid van de kadernota zijn in de kantlijn pictogrammen toegevoegd om het type ontwikkeling te duiden. De duiding betreft een viertal mogelijke categorieën.

Ontwikkeling is reeds opgenomen in de meerjarenprogrammering maar er heeft een bijstelling plaatsgevonden op basis van de meest recente inzichten. Aannames uit de programmering 2019-2024 blijken in de praktijk bijstelling te behoeven.

Ontwikkeling is het gevolg van een invloed van buitenaf, bijvoorbeeld nieuwe wettelijke regelingen, uitkomst integriteitskwestie of de ontwikkeling van een plaagsoort.

Aanvullende ambitie ten opzichte van de meerjarenprogrammering.

Ontwikkeling zonder impact op meerjarenprogrammering

Gezien het korte tijdsbestek tussen fractievoorzittersoverleg en AB-vergadering gaat het in deze kadernota om een globale, grofmazige indicatie.

Vanaf de Kadernota 2023 zal het type ontwikkeling structureel worden benoemd in de Kadernota. Tekstueel is de Kadernota 2022 niet aangepast.